

ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕС-МОДЕЛЮВАННЯ В СОЦІАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Ціль 11: Сталий розвиток міст та спільнот

Зимовець В. О. zimovetsvladislav@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Соціальне підприємництво – це сучасний підхід до соціально-економічної діяльності, який поєднує суспільну спрямованість бізнесу з підприємницькими інноваціями та забезпеченням стійкої самоокупності.

Соціальне підприємництво набуло поширення вже в усьому світі та втілюється в соціально-економічну сферу життя. Однак хоча концепція соціального підприємництва добре зарекомендувала себе в підприємницькій спільноті, все ж треба констатувати, що переваги соціального підприємництва повною мірою не усвідомлюються владою та суспільством нашої країни, а потенціал такого інноваційного виду підприємництва [4].

Соціальне підприємництво слугує рушієм соціальних змін, спрямованих на задоволення важливих суспільних потреб. У цьому процесі головна увага приділяється створенню соціальної цінності, водночас економічна ефективність розглядається як ключова умова для фінансової стійкості. Попри можливість функціонування на комерційних засадах, соціальне підприємництво має обмежену орієнтацію на прибуток, що є його визначальною рисою.

Таким чином, соціальне підприємництво являє собою інноваційний підхід, який поєднує підприємницькі ідеї з соціальною метою для вирішення конкретних проблем суспільства. На відміну від традиційної благодійності чи класичних бізнес-моделей, воно орієнтоване на створення товарів або послуг, що несуть суспільну користь.

В основу філософії соціального підприємництва покладено концепції комбінованої цінності Джеда Емерсона, основні положення якої безисно можна сформулювати наступним чином:

- ✓ всі організації створюють комбіновану цінність;
- ✓ існує безперервна взаємодія соціальних та економічних цілей діяльності організації;
- ✓ оцінка ефективності інвестицій у створювану цінність з використання лише фінансових інструментів призводить до недооцінки ефективності в цілому [2].

Головна відмінність між традиційним і соціальним підприємництвом полягає в їхніх ціннісних пропозиціях [1]. Звичайний підприємець орієнтується на ринковий попит, пропонуючи продукти або послуги, які можуть принести фінансовий прибуток. Натомість соціальний підприємець фокусується на вразливих, малозабезпечених або недооцінених групах населення, прагнучи до масштабних суспільних змін. Його основна мета - створення значущих соціальних переваг і позитивного впливу на суспільство.

Для забезпечення фінансової стійкості соціального підприємства, як і в будь-якій іншій діяльності, використовується бізнес-моделювання. Беручи до уваги цілі соціального підприємництва, в сучасних умовах соціальні підприємці найчастіше реалізують наступні бізнес-моделі:

1. Модель працевлаштування. Передбачає, що соціальне підприємство здійснює соціальну інтеграцію та працевлаштовує понад 50% працівників зі вразливих категорій населення. За такою моделлю працює соціальне підприємство «Musafir». Бізнес-складова цього соціального бізнесу - приготування і продаж їжі та напоїв в закладі харчування. Соціальна складова - працевлаштування та інтеграція ВПО. Іншим прикладом успішної реалізації бізнес-моделі працевлаштування є соціальне підприємство «GUDZIK». Бізнес-складова - виготовлення та продаж аксесуарів із фетру. Соціальна складова - соціальна інтеграція та працевлаштування літніх людей, об'єднання поколінь.

2. Інноваційна модель. Передбачає, що соціальне підприємство створює нові послуги у певній сфері, створює соціально значущі продукти, що вирішують соціальну проблему і генерують прибуток. За такою бізнес-моделлю функціонує соціальне підприємство в США

«BoxPower». Бізнес-складова - виробництво і продаж мобільних енергосистем з сонячними панелями. Соціальна складова - забезпечення енергією віддалених регіонів. Бізнес-модель - інноваційний продукт/послуга. За цією ж моделлю працює українське соціальне підприємство «RE:ban». Бізнес-складова - виробництво і продаж сумок, гаманців, аксесуарів з використаних банерів. Соціальна складова - переробка та вторинне використання банерної сировини, популяризація переробки і перешиття.

3. Модель генерування прибутку. Передбачає, що соціальне підприємство спрямовує фіксований % прибутку на вирішення певної соціальної проблеми. Цю модель реалізують соціальні підприємства Urban Space 100 та Urban Space 500. Бізнес-складова - ресторанна справа, крамничка сувенірної та крафтової продукції. Соціальна складова - 80% прибутку на громадські проекти. Бізнес-модель - оплата за товар.

4. Змішана модель. Передбачає, що соціальне підприємство працевлаштовує менше 50% працівників із вразливих верств населення і передає не менше 10 % прибутку на вирішення соціальної проблеми. Соціальне підприємство «Ясна Річ» успішно реалізовує цю бізнес-модель. Бізнес-складова - повторний продаж товарів широкого вжитку. Соціальна складова - соціальна інтеграція та працевлаштування людей у складних життєвих обставинах, зменшення текстильних відходів. За цією бізнес-моделлю працює СП «Crisis». Бізнес-складова - повторний продаж товарів широкого вжитку. Соціальна складова - соціальна адаптація і працевлаштування безпритульних, навчання їх в Кар'єрному хабі. Бізнес-модель - оплата за товар.

Усі сучасні моделі соціального підприємництва об'єднують спільна мета – вирішення соціальних проблем і підвищення добробуту суспільства. Незалежно від форми чи підходу, соціальні підприємства розглядають свою діяльність як інструмент створення позитивного суспільного впливу [3]. Спільною рисою всіх моделей є прагнення до сталого та ефективного функціонування, яке не залежить від економічної ситуації. Важливу роль у досягненні цієї мети відіграє співпраця з державою, громадським сектором і бізнесом.

Список використаних джерел

1. Богацька Н. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. Економіка та суспільство. 2023. № 53. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-4>.
2. Бойда С. Соціальне підприємництво як інструмент післявоєнної відбудови економіки України. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-25>
3. Гуцол Д., Якимова Н. Дослідження сучасних моделей соціального підприємництва. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-82>.
4. Завадських Г. М., Тебенко В. М. Практичні аспекти становлення соціального підприємництва в Україні. БІЗНЕС ІНФОРМ. 2020. № 11. С. 177-185.

Науковий керівник: Завадських Г. М., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

МЕТОДИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ціль 11: Сталий розвиток міст та спільнот

Зубова Д. О. zubovadasa93@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Соціальне підприємство – це бізнес, який не лише генерує прибуток, а й вирішує важливі соціальні чи екологічні проблеми. Його фінансова стійкість залежить від різних